

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

Stran

Cvetje in delo	97
Planšarica Tinka	98
Država in gospodarstvo	99
Najlepša roža	100
Krščanstvo in ženski značaj	101
Pohorje	103
Kralj noči	105
Društveni oder	109
Za ženski svet	111

Na platnicah: Listnica uredništva, Lepa knjiga, Društveni vestnik.

Letnik XVI.

Maribor.

Št. 7

Julij 1924.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. Odgovorni urednik: Marko Krajnc. Upravništvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

Listnica uredništva. Sl. Meško. Vaših velikonočnih spominov žal ne moremo več objaviti, ker smo jih prejeli za zadnjo številko prepozno, za to številko pa snov ni že več primerna. Kakor ste nam bili zvesti pri vojakih, nam ostanite zvesti tudi doma! — Višavska. Sodbo o Vaši prozi bom izrekel šele tedaj, ko jo bom pregledal. Pošljite jo kmalu. Vaš strah je neutemeljen. Kar je dobrega, bo ostalo, manj vredne stvari pa bodo zapisane smrti. — ka. Nekateri izrazi so nekoliko neokretni, slog tu in tam trd. Nevarnost je, da si s prevajanjem iz tujih jezikov pokvarite jezik. Pazite! — Limpias. O čudežih v Limpias ni še Cerkev dosedaj uradno izrekla svojega mnenja. Ne prenaqlgite se! — Kab. S pridrino, vestnim delom boste domovini več koristili ko s »krvavim umiranjem« v vsebinsko in oblikovno ponesrečenih pesnih. — Zora. Vaše »Rože« imajo več trnja ko cvetja. »Zvezde« se preveč solzijo in tresejo, »Večer« je premračen. Najbolj se Vam je posrečil »Gozd«, ki ga bomo še malo iztrebili, potem ga pa ob priliki zasadili v »N. D.« Vsem mazačem. Predno napišete kak dopis si umijte roke, kupite polo belega papirja in novo pero. Pišite samo po eni strani, pustite rob.

Lepa knjiga. France Stelé: Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih. Kulturno-zgodovinski poskus. Ta knjižica podaja na 173 straneh v lepem, lahko razumljivem jeziku in slogu razvoj umetnosti na Slovenskem od najstarejših časov do današnjega dne. V uvodu označi pisatelj razmerje človeka do umetnosti in posebej še stališče Slovencev do in v umetnosti. V prvem poglavju dokazuje na podlagi številnih umetnin na Slovenskem, da ni bila prvotna krščanska umetnost pri nas trajnega, monumentalnega značaja, da je romanski slog prvi zapustil med nami večje stavbe, seveda že močno izpremenjene, da je doba gotike za nas doba dosledno stopnjevanega zblizevanja naroda z mednarodno zapadnoevropsko umetniško omiko. Drugo poglavje osvetljuje neugoden vpliv reformacije na umetnost v naših krajih in velik napredék umetnosti za časa protireformacije (Hrenovi zapiski), tretje poglavje govori o baroku in rokokuju, ki sta, posebno prvi, ustvarila na vseh poljih umetniškega ustvarjanja najpomembnejša dela, ki posegajo najgloblje v umetniški izraz naše domovine. Četrto poglavje oriše delo in pomen Lagerjev, in pokaže na propad in desorientiranost v umetnosti v devetnajstem stoletju, peto poglavje pa podaje zelo zanimivo sliko o slovenstvu v umetnosti, o impresionizmu, o naših najmlajših. V zaključku je mnogo važnih misli, s katerimi bi se moral seznaniti vsak količkaj izobraženi človek. Knjigo, ki jo krasi 68 lepo izdelanih umetniških prilog in več skic v tekstu moramo toplo priporočati vsem predavateljem, ki bodo našli dovolj vporabnega gradiva za društvene govore. Knjiga stane 66 D. Dobi se v vsaki knjigarni ali pa naravnost pri Novi Založbi v Ljubljani.

NAŠ DOM

Letnik XVI.

Maribor, julij 1924.

Št. 7.

Cvetje in delo.

Sredi bujnega poletja smo, življenje polje v sokih dreves, v popkih kipi proti luči, bele, zlate, pisane čašice cvetlic se odpirajo in dehtijo proti solncu. Življenje se zbuja v tisočernih semencih v zemlji, v spečih ličinkah in bubah, brenči in frli okoli cvetlic, poje med vejami in cvrči v gnezdh.

Ob silnem in nepremagljivem življenskem pogonu v naravi zapolje hitreje kri tudi v človekovih žilah, sredi bujnega življenja, kipenja in ustvarjanja v naravi se tudi nam z večjo resnobo vzbuja vprašanje: čemu živiš, ali za igračkanje, veselje in brezdelno uživanje, ali za resno delo in ustvarjanje. Narava doprinaša sad, cvet, ali nimaš tudi ti človek tega cilja?

Ko smo bili še otroci, smo se najraje igrali kralja, vojskovodjo ali princa. Ali če si deklica, ti je tudi najbolj ugajala vloga kraljice. Ali niso bile te sanje naše že znak, da je v nas nekaj veličastnega skritega, da hočemo nekaj velikega postati in pozneje v resnem življenskem poklicu to dejansko doživeti, kar smo kot otroci pri igri samo še nezavestno čutili.

Sicer ni mogoče, da bi postali vsi kralji ali principi ali vojskovodje, tudi ni treba, kajti pravo kraljestvo je v značaju, a vsak pa more postati kremenit značaj, ki ga resno življensko delo obrusi. Današnja doba nima takih značajev, ker nimamo ljudi, ki bi resno vzeli poklic, si postavili jasen in določen cilj in življenski namen.

Vse dandanes stoji pod vplivom koristi, utilitarizma, uživanja in brezciljnega veseljačenja. Dela se radi denarja, uživanja, časti, vendar to ni pravo delo. Delo vam mora postati življenska naloga, etičen poklic.

Poglej našega kmeta, njegove žuljave roke, ponošeno, obdrgnjeno obleko in od skrbi razorano lice. Kljub temu nosi pokonci glavo, ima svoj stanovski kmečki ponos. Zaveda se, da je slovenski kmet, potomec svojih slavnih pradedov, da živi od pristnega dela, od zemlje, ki jo sam orje in poseje. Njegovo delo je resno, trudapolno, vsak dan premišljuje, kaj treba izboljšati, si popraviti pri gospodarstvu, da bo vreden naslednik prednikov. Tudi ima neizmeren heroizem (junaštvo) v sebi, za to zemljo, za svoj jezik dá življenje in kri. Za družino žrtvuje zdravje in telo, njegova žena ravnotako. Vredna tovarišica mu je v življenju, zaveda

se, kaj je v hiši tradicija, stara šega, ne nosi in oblači se preko svojega stanu, svoje zahteve uravna po hišnih dohodkih.

Naš slovenski kmet tudi dobro vé, kaj je dolžan narodu in družbi, vaškemu okolišu in občini. Kot družinski oče vzgaja svoje sinove po trdnih načelih preteklosti, kot občinski svetnik ali župan gleda na to, da vlada v občini red, da šole, ubožci in cerkev dobijo to, kar jim gré. Kot državljan stori svojo dolžnost pri davkih in volitvah in kot Slovenec, da ohrani slovensko versko in narodno izročilo neizkvarjeno.

Vsak mlad človek stoji pred nalogo, da si izbere svoj poklic, ali delavec v tovarni, ali rokodelec, ali kmet, ali hlapec ali dekla. Ta poklic te bo v življenju postavil na svoje mesto v družbi. V njem moraš izpolniti svoje življenske naloge in dolžnosti, ki jih imaš do sočloveka. Po njem (poklicu) boš zrastel skupaj z občino, narodom, državo in soljudmi, ki jim boš opora v življenju.

Kdor torej hoče ozdraviti družbo in socialne razmere, ne more boljše storiti, kakor da sam vestno svoje poklicne dolžnosti izpolnjuje in obenem navaja mladino, da se z vso moralno resnobo loti kakega resnega poklica. Družabna reforma temelji v reformi poklicnega, stanovskega življenja. Poklic in stan nam ne smeta biti več sredstvo, da se preživimo, temveč življenska etična naloga.

Žalostno dejstvo je, da današnja mladina ne išče poklica radi poklica, temveč radi denarja, da se more preživeti. Tako postaja poklic v njihovem duševnem občutju nekaj neprijaznega, neveselega. Vedno bolj se ji dozdeva, da je zato na svetu, da uživa, da ima nekaj od življenja!

To veselje do resnega poklicnega dela je ustvarilo sedanjo družabno krizo in splošno nezadovoljnost, ker so ljudje napačno orientirani glede svojega življenskega cilja.

Ozdravljenje bo šele prišlo, ko bo vsak kmet zopet ponosen in zadovoljen kmet, rokodelec in delavec zopet soliden in vesten v svojem stanu, uradnik zopet iskren zastopnik države in skupnosti, vsi stanovi od kralja in njegovih ministrov pa do zadnjega dninarja resni sluge človeškega občestva in Boga.

A. Boštele:

Planšarica Tinka.

Ovčke mehkorune pasem
na planini
gledam megle, ki se zbirajo
v dolini.

Sem vesela in poskočna
kakor srna mlada,
pojem, z zvezdami-sestricami
se pogovarjam rada.

Tudi tukaj včasih vihra
završi v borovju,
a takoj spet solnca soj
se lije po skalovju.

Mati karajo me često, češ,
da sem razposajéna,
tujci, ki jih vleče na planine, pravijo,
da roža sem ognjena.

Jaz pa sem le planšarica Tinka,
cvetka nedostopna vrh skalovja,
svobodo uživam na planinah,
ljubav nosim v srcu do domovja . . .

Ivan Avsenek:

Država in gospodarstvo.

V gospodarskem življenju naših dni se prizna v principu gospodarska svoboda. Obveljalo je načelo, da je pravzaprav vsak človek sam odgovoren, kako se mu godi. Vendar pa ve, da nastopijo lahko take gospodarske razmere, da posameznik ne more z gotovostjo računati na svoj vsakdanji kruh. Ker pa se take gospodarske razmere ne dajo odpraviti brez kolektivnega vpliva, zato prizna državi pravico, da sme omejiti privatno podjetnost, kadar bi ista škodovala gospodarsko-šibkim krogom.

Država mora torej po teh nazorih paziti na to, kako se razvija njeno gospodarsko življenje. Ker pa je gospodarsko življenje dandanes izredno razvito, zato jo čaka na tem polju ne majhno število nalog. Tukaj je sploh nemogoče, da bi našteali vse. Omejimo se le na nekaj vzgledov iz vsake panoge gospodarskega življenja.

Če hoče država torej varovati svoj poljedelski stan, mora skrbeti za pravilno razdelitev zemlje, mora dati možnost, da si poljedelci lahko preskrbijo potrebni obratni kredit. Gledati mora, da ima poljedelstvo na razpolago dovolj delavskih moči. Dati mora poljedelcem možnost, da se organizirajo v lastnih poklicnih in strokovnih organizacijah. Brigati se mora seveda za vse različne panoge poljedelske produkcije, n. pr. za umno živinorejo, za vrtnarstvo, mlekarstvo i. t. d.

Če hoče država podpirati industrijo in obrt, mora tem gospodarskim panogam najprvo zagotoviti potrebno svobodo, mora urediti vprašanje obrtnega naraščaja ter pomočnikov, mora skrbeti za kredit obrtnikom. Da koristi industriji, jo mora podpirati z ugodnimi prometnimi sredstvi. Ne sme ovirati dotoka industrijskih delavcev, mora pravilno urediti razmere med delavcem in podjetnikom, ne sme podjetnika obremeniti z davki razmeroma več kot druge stanove.

Država tudi trgovini lahko v zelo različnih stvareh pomaga. Pomaga ji s primernimi carinskimi pogodbami, z dobrim prometom, z dobrimi trgovinskimi pogodbami itd.

Pri vseh teh nalogah pa mora država upoštevati načelo, da je treba vedno braniti gospodarsko-šibkejšega proti gospodarsko-močnejšem. Na tem temelju sloni cela njena socialna politika.

Skoraj nemogoče je, da bi posvečala država istočasno vsem tem nebrojnim gospodarskim nalogam enako pozornost. Vsaka država se briga najprvo in najbolj za gospodarske koristi tistih, ki imajo državne vajeti v rokah. Par primerov nam to dosti jasno pove. Angleška skoraj nima poljedelstva, pač pa ima zelo razvito trgovino in industrijo in nič manj razvit promet. Zato se tudi za poljedelstvo razmeroma zelo malo zanima; smatra pa za svojo bistveno nalogo, da preskrbi trg lastni industriji. Vlada je na Angleškem v rokah trgovcev in industrijcev. Trenotno so sicer delavci na vrhu, vendar pa morajo zaenkrat še vedno imeti tako gospodarsko politiko, ki jo zahteva trgovina in industrija, ki imata v parlamentu večino. Drugo sliko nam daje, n. pr. Avstralija. Tam imajo vlado v rokah delavci in tam se vsako vprašanje o poljedelski, industrijski, trgovski in prometni politiki presoja samo z delavskega stališča, to se pravi, kakšne koristi in kakšno škodo ima delavec pri tej ali oni gospo-

darski taktiki. Južno-ameriške države so predvsem agrarne države. Vlada je v rokah veleposestnikov. Zato je tudi vsa državna gospodarska politika naperjena na to, da varuje koristi veleposestnikov.

Pri nas v Jugoslaviji še nimamo izrazite gospodarske politike, kajti pomembnejše politične stranke štejejo med svoje pripadnike vse gospodarske sloje in se morajo torej ozirati na koristi vsakega sloja. Vendar pa vidimo pri nas precejšnjo težnjo v korist hitrega razvoja domače industrije. Razvoju domače industrije se posveča večja pozornost kot drugim pridobitnim panogam. Kake izrazite gospodarske politike pa pri nas do danes še nimamo.

Ne bi pa mogli zaključiti tega članka, če nebi omenili še enega vmešavanja države v gospodarsko svobodo. Mislim tu na obdavčevanje. Tudi na tem polju država lahko z majhnimi sredstvi bistveno vpliva na razvoj gospodarskega življenja. Treba je samo, da predpiše eni pridobitni panogi večje davke kot drugi in že je v nevarnosti ravnovesje v gospodarskem razvoju.

Iz vsega tega je razvidno, da ima država danes v gospodarskem življenju odločilen vpliv in da se mora brigati vsak za vprašanje, kdo ima vlado v rokah. Kdor tega ne spregleda, občuti posledice svoje kratkovidnosti prej ali slej na svojem lastnem blagostanju.

Najlepša roža.

Živela je mogočna kraljica, ki je gojila na svojem dvoru najlepše cvetlice, kar jih je poznal svet. Med vsemi cvetkami so ji bile najljubše rože. Z rožami so bili zarasli zidovi kraljevskega dvora, rože so ovijale stebre in okna, rože so dehtele po hodnikih, rože so krasile dvorane.

Zgodilo se je, da je kraljica zbolela na smrt. Zdravniki niso znali odpomoči.

„Eno sredstvo bi jo moglo rešiti“ — je govoril najmodrejši med zdravniki. „Prinesite kraljici najlepšo rožo, ki cvete na svetu, rožo, ki je živa slika največje in najčistejše ljubezni. Če jo kraljica ugleda, ne bo umrla!“

Vsi — mladi in stari, od blizu in daleč — so prihajali z najkrajšimi rožami iz vseh vrtov, a med njimi ni bilo rože, ki so jo iskali. Prinesti jo je bilo treba iz vrta ljubezni.

Katera roža iz tega vrta bi bila prava slika in vzgled največje, najčistejše ljubezni? Pesniki so opevali najlepšo rožo sveta, vsak je poveljeval svojo. Toda nobeden ni odkril prave rože . . .

Ninče še ni pokazal mesta, kjer se je razcvetela najkrasnejša roža, je govoril modrec. To niso rože z grobov zaljubljenih fantov in deklet, čeravno bodo te rože duhtele do konca dni, to niso rože, ki vzklijejo iz krvi, prelite za domovino; ta roža ni čarobni cvet, ki ga goji učenjak, ko žrtvuje znanosti svoje moči, svoje življenje.

Vem, kje cvete ta čarobna roža — je rekla srečna mati, ko je pristopila z detetom h kraljičini postelji — Vem, kje je najlepša roža sveta, ki je vzor največje in najčistejše ljubavi. Cvete na smehljajočem obrazu mojega ljubega deteta, kadar odpre svoje očke, se z vso ljubeznijo oklene mojega vratu ter se mi sladko nasmeje.

Krasna je ta roža, toda najlepša ni — odgovori modrec.

Jaz sem videla čudodelno rožo — reče druga žena! Vzvišenejša nikjer ne cvete Bleda je bila. Videla sem jo na obrazu kraljice: odložila je svojo kraljevsko krono in v dolgi, strašni noči sama negovala svoje bolno dete, plakala radi njega in molila zanj tako goreče, kakor zna moliti samo mati v svoji bohi.

Sveta in čarodejna je moč tvoje rože, toda kraljici ne bo prinesla rešitve! — jo je zavrnil modrec.

Najlepšo rožo sem videl pred oltarjem božjim! — je govoril pobožen stari škof. — Kakor angel je sijala. Mladenke so pristopale k mizi Gospodovi, da obnove krstno obljubo in na svežih, smehljajočih obrazih so cvetele rože. Med njimi je bilo mlado dekle: upiralo je pogled k Bogu z vso nedolžnostjo in ljubeznijo svoje duše. To je bil odsev največje in najčistejše ljubezni.

Bog jo naj blagoslovi! — reče modrec. — Toda nihče med vami še dosedaj ni pogodil, katera je najlepša roža sveta.

Naenkrat vstopi v bolniško sobo kraljičin sinček. Solze so mu napolnile oči in orosile obraz. Nosil je veliko odprto knjigo, vezano v najdražjo kožo in s srebrom okovano.

Mama, — spregovori sinček, — poslušaj, kar sem čital!

In dete se postavi kraj postelje in čita iz knjige o Njem, ki se je sam žrtvoval za rešenje ljudi in za vsa ljudstva, katera se še niso rodila. Večje ljubezni ne more biti.

Na obrazu kraljice zaigra smehljaj, oči so se ji odprle in zasijale, ker je videla, da iz strani te knjige cvete najlepša roža sveta, podoba rože, ki je vzknila iz Krvi Kristove na lesu križa.

Vidim jo! — vzklikne kraljica. — In ne bo umrl, kdor zagleda to Rožo, najlepšo na svetu.

Dansko napisal Andersen.

Krščanstvo in ženski značaj.

Glavni namen kršč. mladinskih organizacij je vzgojiti dobre, značajne ljudi. Krščanske mladinske organizacije so tega zmožne, ker vršijo svojo vzgojno in izobraževalno delo po načelih, ki nam jih je dal Kristus Bog, večna resnica, ne pa slabostim in zmotam podvržena človeška modrost. To so ista načela, ki edina so zmožna nam vzgojiti in dati pravih, značajnih ljudi, ki edina so zmožna pravilno urediti ženski značaj in ga dvigniti do prave značajnosti, moralnosti, nesebičnosti, krepostne ljubezni in heroizma v izpolnjevanju življenskih dolžnosti, lastnosti, brez katerih si ne moremo misliti pravega ženskega značaja.

Kaj vse more napraviti krščanstvo iz ženskega značaja, do kake višine popolnosti, idealnosti ga more dvigniti, se vidi v življenju vseh onih mladenk in žen, ki se potrudijo urediti si svoje življenje natanko in dosledno po kršč. načelih in se spopolnjujejo po navodilih in s sredstvi kršč. vere. Sv. Neža, Agata, Cecilija in nebroj drugih, kaki krasni ženski značaji so bili to. Kakšne žene imajo vendar kristjani, je zaklinal pagan-ski, rimski govornik Libanij, ko je videl in spoznal Antuzo, mater svetega Janeza Zlatousta. Kje nam je kak drug svetovni nazor vstvaril tak vzor

ženskega značaja, poln nežnosti, ljubezni, obenem pa heroične moči, kakor ga vidimo na Mariji!

Poganstvo je ženski značaj pokvarilo, je s svojimi vzgojnimi načeli in sredstvi razvilo vse slabe strani ženskega značaja in nam odprlo globine moralne propalosti, o kateri bi človek mislil, da je ni nikdar zmožno žensko bitje. Zato pa ni imela, in nima še dandanes žena v poganstvu nobenega pravega ugleda, spoštovanja in pravice ter je veliko kriva, da poganska ljudstva zaostanejo v kulturnem razvoju in da se je tako hitro strla njih življenska moč.

O mohamedanizmu nam priča zgodovina in izkušnja, da ni zmožen urediti in voditi ženske narave. Zgodovina turške žene nam to potrjuje. Toda še vse hujši kvaritelj ženskih značajev, kot staro poganstvo in kot turška vera, pa je moderno, puhlo, plitvo svobodomiselstvo. S svojim tajejem višje nadsvetovne avtoritete, od Boga danih moralnih načel in odgovornosti za naša dejanja pred Njim, s svojim naukom o svobodi življenja in strasti, o svobodni ljubezni, o pravici materinstva izven zakona, o pravici do razporoke, s tem svojim naukom, s temi svojimi vzgojnimi načeli je svobodomiselstvo vzbudilo vse one divje moči in sile, ki napravljajo iz ženskega bitja demona v najgrši podobi.

Uspehe svobodomiselnega vzgojnega dela med ženstvom si lahko ogledajo na tistih ženskah svobodomiselne moderne družbe, ki nimajo pojma o lepih, vzvišenih nalogah, ki jih ima ženstvo v človeški družbi, ki niso zmožne živeti onega lepega, urejenega, delovnega, moralno vzvišenega življenja nesebičnosti, odpovedi, heroičnih žrtev, ki napravlja ženo tako veliko in njen vpliv in delovanje v družinah in družabnih razmerah tako blagodejen. Proizvode svobodomiselnega vzgojnega dela med ženstvom si lahko ogledate na onih pristnih hčerkah svobodomiselstva, na ženskah divje nakodranih frizur, razgaljenih prs in do pasa razklanih kril, ki mislijo, da je življenski poklic ženske, negovanje zunanosti in strastveno uživanje. Usoda ženske, ki je zgubila vero, ki se je odtrgala od krščanskih načel in si uredila življenje po načelih svobodomiselstva je zapečatena.

Dosledno do zadnje poteze po svobodomiselnih življenskih načelih izvedene ženske značaje pa najdete v krajih, ki so zavetišče najglobokejše ženske propalosti. — Kaj je tam drugega, nego dosledno do zadnje poteze izvedeno življenje po svobodomiselnih življenskih načelih, ki proglašajo prostost življenja od vsakih ozirov, in prostost strasti. Tako jemlje svobodomiselstvo ženstvu čast, dostojanstvo in vsako notranjo oporo in ga izroča strastem, ki uničujejo ženstvo in po njem moralno, odporno silo in zdrave življenske moči ljudstva.

Zgodovina svobodomiselstva je nepretrgana vrsta zločinov nad človeško družbo, veliko večino socialnega zla je zakrivilo; toda zlo najhujše vrste nad človeško družbo, je njegovo razdiralno delo v značajih ljudi, posebno ženstva. Vsaka mladinska organizacija, ki si je zapisala na svoj prapor svobodomiselna načela, je ne le nezmožna za vzgojno delo med našo mladino, ampak celo pogubonosna, ker ta načela razdirajo, nikdar pa ne gradijo značajev. Zato pa bo ženska mladina, ki hoče postati značajna, moralno krepka, za svoje poznejše življensko delo dobro izposobljena, šla v društvo in organizacije, kjer so vsaj v zdravih temeljih

in načelih dani pogoji, da doseže svoj cilj — in to so kršč. mladinske organizacije.

Res, da tudi kršč. mladinske organizacije ne morejo delati čudežev, da so tu pa tam tudi napake, neuspehi, da se uveljavljajo človeške slabosti posebno tistih kršč. mladinskih organizacij, kojih vodstvo in članstvo se še ne zaveda svoje naloge in ji ni kos, kjer ni smisla za pravo izobraževalno in vzgojno delo. Toda povsod tam, kjer imajo kršč. mladinske organizacije vedno pred očmi velik, lep, vzvišen cilj obvarovati mladino krivih potov, jo napraviti pošteno, značajno, v moralnem oziru zdravo, krepko in jo pripraviti za lepo urejeno solidno življenje, kjer se ima ta cilj pred očmi in se dela smotreno, odločno, vztrajno za dosego tega cilja, tam se pokažejo vedno tudi uspehi — ker dobra, zdrava načela izvedena dosledno v življenju, rodijo vedno zdravo, krepko duševno in telesno življenje.

Višavska:

Biser.

Drag biser je na dnu morjá
vsem skrit, in — nepoznan;
kdo ve, li našel ga bo kdo,
da dvigne ga — na dan?

Še lepše kakor žar zvezdá
bi brušen lesketal:
a žal, ker ga le malokdo
obrusiti bi — znal . . .

Saj to ni biser v dnu morjá
to mlado je srcé;
če čisto je, brez madeža
najdražji biser je!

Pohorje.

Pohorje naj vam opišem! Vzamite si v lepih poletnih mescih enkrat čas in oglejte si ga sami in bolj ga boste spoznali, kakor iz vsakega še tako dobrega opisa. Mahnite jo iz Maribora čez Radvanje k Mariborski koči ter od tam k Sv. Arehu in naprej na Veliko Kopo in pridno se ozirajte na vse strani in priznali mi boste, da je Pohorje res lepo.

Razteza se od Maribora do blizu Slovenjgradca v skoraj ravni črti. Mejo mu dela na severu Drava, zahodu Mislinja, jugu Dravinja, vzhodu Ptujsko polje.

Za najvišji vrh Pohorja je dolgo veljala Velika Kopa (1542 m), a prišli so zadnji čas učenjaki, ki so ji to prvenstvo vzeli in ga prisodili Črnemu vrhu (1543 m).

Kot razgledne točke so znane: Mariborska koča, ki je šele po preobratu prešla v slovenske roke. Zidali pa so jo Nemci, ki so silno radi tje zahajali, tam hajlali in si ogledovali lepo slovensko zemljo. Tam gor so tudi kovali črne naklepe zoper nas, kako bi nam to zemljo ugrabili in nas Slovence ž nje pregnali. A človek obrača, Bog pa obrne. Tisti, ki je moral bežati je Nemeč, Slovenec pa je ostal v svoji domovini in gospodarji sedaj tudi tam, kjer se je prej ošaben Nemeč šopiril.

Še višje in lepše leži Sv. Areh s takozvano Ruško kočjo, Planinko in Čandrovo kočjo. Ruška koča je slovenska ustanova. Postavila jo je

Podravska podružnica Slov. planinskega društva v Rušah po prizadevanju za naše planinstvo toli zaslužnega g. učitelja v pok. Davorina Lesjak iz Ruš. Krasen je od tam razgled po slovenski zemlji in še daleč tje čez njene meje. Imaš tam v poletnih mescih na razpolago vsak čas tople in mrzle jedi, vino, pivo, posteljo za prenočišče, vse za ne preveč drag denar.

Poleti pridejo tudi božjepotniki k Sv. Arehu, in sicer na god sv. Antona Pad. iz Hoč, Sliyнице, Frama, h godu cerkvenega patrona sv. Henrika pa iz Ruš in od Sv. Martina na Pohorju.

Prav živahno in veselo postane ob takih prilikah v tem sicer tihem planinskem rajju. Okrog cerkve in kočje kar mrgoli veselih pivcev in pevcev, med njimi švigajo sem in tje brhke Rušanke, ki strežejo gostom, godba svira in po zeleni trati se vrtijo v vselem plesu mladi in stari. „Dobro nam je tukaj biti“, tako nekako si misli človek, ki enkrat zaide v to veselo „romarsko“ družbo. Da ob takih prilikah postane za mnoge cerkev in služba božja postranska stvar, se razume samo ob sebi. Pridejo romat, a ne k sv. Arehu ampak k Ruški koči, ne molit ampak pit in rajat.

Prav zanimiv je izlet od Sv. Areha naprej po vrhu Pohorja čez Klopni vrh mimo Lovrenških jezer na Veliko Kopo in od tam dol k železnici v Slovenjgradec.

Od Klopnega vrha, kjer se v planinski koči zopet lahko okrepečaš in kjer je svojčas stal lesen razgledni stolp te vodi pot deloma po temnih gozdih, deloma po svetlih izsekah ali fratah.

Po fratah srečaš ob senenski košnji pohorske kmete, ki sušijo in spravljajo dišeče planinsko seno, tod se lahko do dobrega nazoblješ sladkih malin, tod naletiš na krdela lepo rejene goveje živine, ki ostaja tukaj celo poletje na »žvajgi«. Maline nosijo ženske kar v škafih v dolino na prodaj.

Lovrenška jezera so globoke, malim ribnikom podobne vode, ki so kakor gorska očesca vložena v zeleni planinski mah in obkrožena od pritlikovega borovja. Tod se rad skriva plahi divji petelin = ruševac, čigar zakrivljena repna peresa za fantovskimi klobuki so že toliko usodopolnih pretepov izzvala zlasti med pohorskimi fanti.

Trud, ki te je mogoče na tej precej dolgi poti prevzel, je, ko si prišel na cilj svojega izleta, na Veliko Kopo, takoj pozabljen. Zakaj v mehki travi ležeč lahko uživaš prelepi razgled, ki se ti nudi dol proti Slovenskim goricam in Prlekiji ter proti Srednji Štajerski in Koroški.

Pohorje je obljudeno zlasti na jugu in deloma na vzhodu prav tik do vrha. Kmetje so premožni. Njihovo premoženje je v lepih, razsežnih gozdih, ki jih toča ne poklesti, niti jih suša ali voda ne vzame. Ni prazen naziv: zeleno Pohorje, ker ga na vseh straneh pokrivajo zeleni gozdovi, ponos in zaklad Pohorskega kmeta. V gozdu je lep in gotov denar. Le sprava je težka. Predno je deska pri lesnem trgovcu in goldinar v žepu, je stekla marsiktera potna sraga po licu. A trud je kmalu pozabljen in tem bolj vesel se Pohorcu proti domu poda, čim več takih okroglih stvari po žepu cinglja.

Skoraj vsak kmet ima svojo žago. Če greš, n. pr. od Lovrenške ali Bréznizke ali Vuhreške postaje v notranjost, srečaš žago za žago, eno bolj obloženo s hloidi in z rezanim lesom ko drugo.

O premoženju pohorskih kmetov pričajo lepe, zidane hiše in čedna gospodarska poslopja. Notranjost hiš je neredko prav gosposka. Dragocene

zavese, preproge po sobah niso pri kmetih, n. pr. v Rušah, Št. Lovrencu, Ribnici, nič nenavadnega.

Pohorc ljubi vir svojega blagostanja, svoj gozd, kakor Prlek svoj vinograd. Kakor se Prleki, ako pridejo skupaj, najrajše menijo o vinogradih in vinski kupčiji, tako Pohorci o svojih gozdovih in o lesni trgovini.

Ljubezen Pohorca do gozda je lepo opisana in ovekovečena v romanu »Der Waldkönig«, ki ga je spisal nemški pisatelj Artur Achleitner, ki je sam prišel občudovat od daleč sem naše Pohorje in bil večkrat gost prejšnjega lovrenškega župnika M. Horvata.

Pohorci so sinovi svoje hribovske narave. Imajo dobro srce, četudi v bolj hrapavi lupini. Hribovec je vedno nekoliko bolj »ekast« kakor poljanc. Znajo biti prijazni, vljudni, postrežljivi. Pa tudi na »nobel« se razumejo! Ker je bilo prej nekda »nobel« če je kdo nemški znal, zato je rad nemškutaril tudi pohorski kmet.

Tudi delaven je in se veliko trudi, da v svojih strmih brdih pridela toliko živeža, kolikor ga neobhodno doma potrebuje. Na prodaj ga nima, nasprotno, ob slabih letinah ga mora celo kupovati. Denar mu dá les. Doma pridela sadno pijačo, a vino tudi rad pije. To je pač splošna, slovenska slabost. Ako prideš k premožnejšemu kmetu, ti bo vsak čas mogel z vinom postreči. Le žalibog, da se marsikateri pohorski kmet na kakovost vina zelo malo spozna in ga zato njegov lesni odjemalec večkrat s kako pravcato »čmigo« pošteno ogojufa. Neredko je mnenje med Pohorci, da vino ni dobro, ni pristno, če po njem glava ne boli. A Pohorje tudi samo vino rodi. Na severu raste slavni Pekarčan, na vzhodu, in jugu je v nižjih legah vinograd pri vinogradu.

Pohorc je »jager« in to z dušo in telesom. Fant, komaj da hlače obleče, že tudi po puški seže. Pevec večinoma ni, pa vesel je vseeno, zato pa o pustu rad na »bal« gre in veselo zapleše.

Narečja so zelo različna. Drugače govori Pohorc na jugu, drugače oni na severu, drugače Rušan, drugače Št. Lovrenčan, že drugače Ribničan. Če Pohorc na jugu rad »potegne« in včasi ne moli pred »jajdjo in ne po jajdi« in kravo požene »hajc bajla« (bela) tako Lovrenčan rad stavi tam »a« kjer bi imel biti »o« in narobe. »Noša kaza se tam za vado pose« (naša koza se tam za vočo pase).

Važni kraji so pred vsem znane Marijine božje poti: staroslavne Ruše, kjer je bila svoj čas prva gimnazija na slovenskih stajerskih tleh. Potem Marija v Puščavi, Brinjeva gora.

Glavno mesto je Slov. Bistrica, trgi so: Konjice, Vitanje, Št. Lovrenc nad Mariborom, v katerih se je pred vojsko oblastno šopirila nemškutarija in še sedaj ni čisto izumrla. Kras južnega Pohorja je lepa, nova čadramska župna cerkev, vzhodnega pa grad »Hausampacher« pri Hočah. V novejšem času je Pohorje zaslovelo po velikanski novi elektrarni na Fali.

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

»Pomiri se vendar, Toby! Nisem te nameraval žaliti.«

»O da, Anglež in Irec sta si res brata, kakor Kajn in Abel. — Toda ali sploh vesta, kdo je bil ta ljubeznivi bratec, ki sem ga poslal k zalivu,

ker nisem imel moči, da bi ga bil kar vrgel vanj? Ta vajin brat, ki se tako vlečeta zanj, ni bil nihče drugi kakor birič, ki ga je poslal agent John Izsilnik v Malibory, da javi izgone, mogoče tebi, mogoče tvojemu svaku Juriju, vam vsem iztrga iz rok sadove vašega truda, zaseže vaše govedo, podere vaše hiše in vas vrže nage na cesto, da tam gladu poginete».

»Bog nas varuj te nesreče!« sta se vsa prepadena spogledala mož in žena.

Toby pa je mrmral: »Če bi se vsi dobri Irci malo manj sklicevali na božjo previdnost in malo bolj na svoje nože, bi bili kmalu svobodni in —«

»Toby, nesrečnež, molči vendar! Mar si pozabil na svojo krstno obljubo?«

»Jaz ničesar ne pozabim«, je vpil godec, »spominjam se še prav vsega, kar sem videl, in če bi moral tudi jaz sam binglati na vrvi, če se nudi prilika, tedaj —«

Sredi stavka je umolknil, divje pogledal in se vsedel, pri tem pa sunil z nogo v šoto na ognjišču, da so zadržale iskre in s krvavordečim odsevom obsvetile njegove medle poteze, ki so proti njegovi navadi zadobile čudno mračen izraz.

Za trenutek je nastala grobna tišina; le zunaj je vihar neprestano naraščal, čulo se je rjojenje orkana in divje bučanje razpenjenih morskih valov.

»Oprostita mi«, je naenkrat godec pretrgal molk, »nevolja me je premagala. Moja kri hitro vzkipi in med potjo sem videl tako strašne reči, da čutim v sebi vse premalo sile, da bi mogel odpustiti krvnikom domovine. Poslušajta!«

Plamenica je ugasnila. Šota je dogorela z modrikastim plamenom. Zadnji zubelj se zaplapolal in v tesnem postoru je zavladala tema. Samo silni bliski so vsak trenotek obsvetili sobo s svojim slepečim ognjem.

Toby pa je pripovedoval.

»Pred nekaj meseci me je na poti v Arnadornn zajela noč na ogromnem barju nepopisno revne pokrajine. K sreči so bila tla zamrznjena in mesec mi je razsvetljeval nevarne močvirne jame. Zeblo me je in lačen sem bil. Podvojil sem korake in moj dobri angelj me je pripeljal v malo, sredi ravni skrito vas, kjer stanujejo najemniki lorda Plunket, bogatega protestantskega škofa in veleposestnika. Vas je bila trikrat večja kakor Malibory in tudi zidanih hiš ni manjkalo, znamenje, da so najemniki dobro izhajali.

Potrkal sem na prva vrata; mislil sem, da vse spi. Na moje veliko začudenje pa so bili vsi pokonci. V skupni postelji nisem videl drugega kakor šestero otroških glav, lepih kakor angeljčkov. Oče Prendergast, čvrst kmet, mi je odprl. Prijazno me je sprejel, mi ponudil stol in lonec s krompirjem. Potem se je čudno potrt vsedel poleg svoje žene, ki je plakala. Navzočih je bilo še kakih šest oseb, žalostnih in molčečih. Izgledalo je, kakor da bedijo pri mrliču; to mi je vzelo tek in povprašal sem kmeta: »Brat, tujec sem tu, toda Irec in katolik; ali vas je obiskal božji angel?«

»Ne brat«, je odvrnil; »če nas vidiš žalostne, je to zato, ker bodo jutri porušili našo hišo in nas pognali po svetu.«

Spomnil sem se, da je prihodnji dan 20. november, čas izgonov.

»Pač niste mogli plačati najemnine?« sem ga vprašal.

»Moj sin je vedno točno plačeval in ni ostajal na dolgu«, je odgovoril sivolas starček, oče gospodarja. Protestantški škof nas preganja samo zato, ker nismo pustili svojih otrok napraviti za odpadnike.«

Videl je, da ga nisem razumel in ker mu je bilo srce polno, mi je pripovedoval svojo zgodbo.

»Lord Plunket, zagrizen protestantski škof in sovražnik katolikov, je pred par leti ustanovil v vasi protestantsko šolo in nam pod kaznijo izгона zapovedal vanjo pošiljati svoje otroke. Bili smo brez duhovnika in izgon je huda reč. Moj sin Mihael je ubogal kakor drugi vaščani. Bog nam odpusti ta naš greh! Dobili smo svojega župnika, ki nam je skozi tri tedne očital našo slabost, da pošiljamo svoje otroke satanu v žrelo. Boljše je ubiti telo kakor pogubiti dušo. Pred Najsvetejšim smo dvignili desnice in že prihodnje jutro so v šoli zamanj pričakovali otrok. Lord je za ta upor zvedel, pošiljal svoje agente in pretil na vse načine. Zaman! Nismo se vdali in zato bomo jutri izgnani; to je vzrok naše žalosti.«

Toby je za trenutek prenehal.

»To je nesramnost prve vrste«, se je zgrozil Tom.

Mehač je nadaljeval.

»Naslednje jutro sem čakal, da bi videl konec. Nekako ob devetih zjutraj je četa vojakov in biričev obstopila vas in če ne bi bil župnik miril, bi bila tekla kri.

Četa razdiralcev se je vrgla na pokončevanje in kmalu je bila vas spreminjena v kup ruševin. Može so stiskali pesti in si grizli ustnice, žene in otroci so plakali. Kakor pse so jih vrgli na cesto, vse, nežno deco nebolgljene starčke, matere in očete - - - o! In oni so vse to prenesli.«

»Vredni so občudovanja!« sta vzkliknila Tom in Molly.

»Da, Irci se bili vredni občudovanja«, je dejal Toby; »toda drugi... Ne, ne, nikdar ne bom dovolj kristjan, da bi jim odpustil vse hudo, ki so nam ga prizadeli!«

»To tudi Patrick vedno ponavlja«, je šepetal najemnik, a tako tiho, da Molly ni razumela, kaj pravi. »Moj Bog, če bi tudi mi morali trpeti zavoljo tvojega imena, daj nam potrpežljivosti!«

Na godčevih ustnicah je poigraval strahoten smeh, toda rekel ni nič.

III. poglavje.

Biričevo poslanstvo.

Ko je Sally drugo jutro navsezgodaj odprla hišna vrata, da bi nesla na prodaj surovo maslo, je bilo nebo temnosinj in le na daljnem obzorju je še ležalo par črnih oblakov, gnanih od južnega vetra. Deževne kapljice na listju so se iskrile v žarkih izhajajočega solnca in veselo so žuboreli potočki. Ptiki so peli in solnce je sijalo, od nočne nevihte ni bilo sledu. V dalji se je bliščalo morje, obdano od črnih granitnih skal. Bilo je kakor zrcalo iz raztopljene kovine in valovi so lomili solnčne pramene, da so se stapljali z jutranjo meglo v čudovito pesem neba in valov.

Mlada deklica ni prav ničesar vedela o nočnem pogovoru med starši in gostom, ki je sedaj sladko spal. Njeno oko je iskalo v radost mladega jutra; prsi so pile opojnost jutranjega zraka, sočni vonj zelenja in minule nevihte. Še križ na čelo — z Bogom je treba začeti — mamicí mahljaj roke v pozdrav in Sally je odhitela v rosno jutro. Bose noge dekleta so brodile v mokroto travnika proti mostiču. Pri Glenu jo je srečal jezdec, ki je drvel mimo, ne da bi jo pogledal. Izpod konjskih kopit je brizgnila luža in jo oškropila.

Deklica je bila takega angleškega viteštva že davno vajena in je ni prav nič razburjalo. Mirno si je otrla z lica blatne kaplje in prepustila solncu, da ji posuši madeže na skromni obleki.

Surovi jezdec se je srdil, ker ga je bil sinoči Toby tako grdo prekanil. Zdaj se mu je zelo mudilo, da pravočasno vroči dostavnice, ker je moral razen Malibory-a obiskati še dvoje vasi in je s solničnim zatonom ugasnilo tudi njegovo pobožčenje. Ko je pridrvel do mostu, je opazil, da je vas kakor izumrla. Nič se ni ganilo; le na gorskem pobočju za vasjo je zapazil mladega človeka z motiko v rokah.

Počasi je jezdil dalje, odvezal vrečico in izvlekel več malih papirnatih zavitkov. Na enem je bilo s svinčnikom napisano: »Malibory«. Jezdec si je oddahnil, zadržal konja in premotril zavitek; vseboval je samo štiri pisma: za Mihaela Kernolog, Manusa Redden, Jurija Hadfield in Johna Triel. Napisal je ta imena na ovitek, izpodbodel konja in odjezdil.

Čez dve minuti je došel v vas. Vse hiše so bile zaprte, samo Tom Joyce in njegova žena sta stala na pragu. Mučilo ju je nekako nestrpno pričakovanje, slutnja temne bodočnosti.

Birič je zavil naravnost proti njima.

»Ah, izgubljeni smo!« se je križala Molly.

»Hoj, nesnaga kako ti je ime?«

»Vaš sluga, Tom Joyce.«

»Tom Joyce? Ta ni pravi.« Pogledal je na ovojnico in vprašal:

»Kje stanuje Mihael Kernolog?«

»V hiši večnosti. Bog mu bodi milostljiv!« je odvrnil Tom.

Iz biričevih ust je bruhnila kletev. »Gotovo ima vdovo?«

»Štirinajst dni pred njegovo smrtjo smo ji zapeli Miserere.«

»Vsaj otroke, sirote je zapustil?«

»Kar šest, od teh je najstarejši star komaj 15 let.«

»To me nič ne briga! Kje imajo hišo?«

»Tamle«, je pokazal Tom na grobljo, pokrito z ostanki slamnate strehe.

»To ni človeško bivališče.«

»Bilo je njihovo, dokler so bili tu.«

Torej sedaj niso več?«

»Drugi dan po pogrebu so odšli.«

»Odšli, brez da bi plačali? Nesramna svojad! In kam so šli?«

»V Liberties (predmestje ubogih v Dublinu), v ubožnico, ali pa v Ameriko«, se je glasil kmetov odgovor.

Birič je klel, da so se kresale iskre. Njegov srd je privabil na prag še tretjo osebo, mehača, in za njegovim hrbtom so se skrivali otroci, ki so se bali biriča, srditega, z zaripljenim obrazom, rdečo brado in dolgim bičem.

Tom se je prvi hip prestrašil, misleč, da mu bo Tobyjeva navzočnost delala težkoče; toda pogled na godca ga je takoj pomiril. Nikdar ni videl Tobyjem zvečer in Tobyjem zjutraj ni bilo prav nobene podobnosti.

»Kje prebiva Manus Redden?«, je vprašal birič in zapičil oči v Tobyja, meneč, da bo iz tega bebca lahko izvabil kaj več.

»Manus Redden?« je glupo ponavljal godec. »Manus Redden?«

»Da, Manus Redden in njegova žena Kitty?«

Toby se je bebasto krohotal in bulil vanj z odprtimi ustmi.

»Govori ti, če nisi prismuknjen, kakor ta svinja!« se je birič obrnil na Toma in ta mu je moral pokazati pravo kočo. Surovi človek je odjezdil proti podrtiji in z bičevnikom potrkal na razklopotana vrata.

»Kdo je?« je zaklicalo znotraj s slabotnim glasom.

»Jaz, Jonatan Paklinson, zaprisežen služabnik postave; v imenu zakona, odprite!«

»Vstopite, če hočete! Jaz sem hroma in ne morem ven.«

»Kdo ste vi?«

»Kitty Readen.«

»Je vaš mož tu?«

»Že dva dni ga ni domov in jaz ne vem kje je.«

»Vem, da lažete«, je godrnjal birič in stopil s konja; »hočem se sam prepričati.«

Sunil je z nogo v vrata, da so se odprla in omahnil nazaj. Bleda in medla, pokrita z umazanimi cunjami, je ležala uboga žena dobesedno v blatu. Na eni strani je imela bolešno, bedno dete, na drugi pa svinjo, suho kakor je bila ona sama.

»Prinašam vam obvestilo o izgonu«, je trdo dejal in ji vrgel pismo.

»Pokažite ga svojemu zapitemu dedcu. Mali, pelji me k Juriju Hadfieldu!« je ukazal in zažugal z bičem.

»Ne pretepajte ga, vaša milost«, je prosila uboga mati; saj vas bo peljal.«

Revno bitje se je zavilo v cape in šlo kazat pravo hišo.

»Dobro!« je rekel Anglež in zamahnil po dečku s svojim bičem. V istem hipu so se odprla vrata in na prag je stopil postaven mož petdesetih let: »Ali iščete mene?«

»Ste vi Jurij Hadfield?«

»Sem«, je odvrnil in prebledel.

»Jaz sem Jonatan Paklinson, zaprisežen birič in sem prišel, da vam javim izgon.«

Dalje prihodnjič.

Društveni oder.

Čudežna moč »Verige«.

(Dvogovor, ki se ga naj nauči na pamet vsak nasprotnik izobraževalnih društev.)

2. del: Jaka — vnet agitator.

Miha. Gledališče bi naj bilo slika ali predstava življenja. Človeško življenje je pa nekakšna zmes žalosti, delavnosti, ljubezni, sovraštva in najrazličnejših čednosti in strasti. Nekatere igre se gibljejo v žalosti, druge v veselju, nekatere hvalijo čednost, najdejo se pa tudi slabe in pohujšljive, ki opravičujejo greh in strasti. Takih slabih iger ne trpi društvo, ker je kato-liško. Pač pa pridejo razun resnih iger tudi šaloigre ali burke na vrsto, posebno v predpustnem času —

Jaka. Enkrat sem že slišal o neki taki burki, kjer pridejo v gostilno trije lumpi, se prav pošteno najejo in napijejo, potem jo pa odkurijo. Mislim sem si, pri taki igri, kjer se pošteno je in pije, bi še jaz bil zraven.

Miha. Da, da. Takih tičkov je zdaj vse polno na svetu: okrog pohajati, nič delati, pač pa na račun drugih jesti in piti — to zna marsikdo — pa

tista burka — trije tički nima drugega namena, kakor da se gledalci prav pošteno in do sitega nasmejejo . . . in tako ste zadovoljni obe strani: trije tički so siti klobas in vina, gledalci pa smeha . . . Pa bolj zanimive so resne igre, kakor n. pr. Veriga. Če gledalec malo dalje in bolj globoko misli, hitro najde pravo vsebino te igre. Gospod Finžgar nam je hotel čisto jasno pokazati, kam pripelje človeka sovraštvo, kako neumno je, se zavoljo vsake malenkosti prepirati in toževati, in koliko je vreden mir med sosedi. Tej igri je ime »Veriga«. — Lahko bi se tudi imenovala kako drugače, n. pr.: Peterlin — ali kokoš — ali lopata — motika — kramp — seno — cesta — puška — zajec — pes — hruška — smreka — krompir — pšenica — grozd — palica — suknja — črevelj itd. itd. . . . včasih bi se še celo lahko imenovala »slok prst« — ker se najdejo ljudje, ki se sovražijo zavoljo najbolj malenkostnih reči, in napuh jim zagrne oči, da ne vidijo prepada, ki se odpira pred njimi.

Jaka. Prav imaš! Moj sosed je že nad deset let v sovraštvu z Hrastarjem zavoljo nekih krampov, ki niso dosti več vredni ko kakšna žlajdra. Dve moji sosedi se sovražita zavoljo nekih kokoši, ki so uhajale čez mejo in še za mnogo slučajev vem, da se sovražijo. Skoro pri vsaki drugi hiši imajo neko »verigo«.

Miha. Glej, moj ljubi Jakec, zato pa je napisal gospod Finžgar tako igro, da bi se odvadili neumnega sovraštva in si bili prijatelji med seboj. Kako hudo je, če imaš nestrpnega soseda, ki te hoče za vsako malenkost vlačiti pred sodnijo. Še hujše je, če si ti tudi hud, potem je začetek tožb in pravn, konec pa napravijo odvetniki z mastnimi računi. Ali ni škoda, če se ljudje nočejo nič lepšega naučiti? Vsi tisti, ki se sovražijo in tožijo, bi morali videti Finžgarjevo Verigo — da bi vsaj začeli spoznavati, kam pridejo po taki poti —.

Jaka. Ti vse preveč lepo misliš. Jaz bolj poznam ljudi. Če se enkrat dva zaženeta v tožbe, potem tiščita naprej kakor v roge napreženi voli . . .

Miha. Glej, tudi Finžgar tako pravi v svoji »Verigi«. Zato si mislim, kdor še ima malo nekaj spoznanja, bo odobral vsako tako igro, ki ljudstvo poučuje. Kolikor mi je znano, je odbor izobraževalnega društva razposlal vabila vsem kmetom — pa prišli so le nekateri, da bi jih lahko seštel na prste. Veš, in ti si tudi med tistimi dremovci. To pa že ni res, da bi zaradi tistih par dinarjev vstopnine kateri prišel na beraško palico! Zaspanost brezbriznost, duševna lenoba in nevednost je pravi vzrok da niso prišli. Ni se čuditi, da pri nas vsako izobraževalno delo hira, če se mi, očetje in gospodarji nič za to ne zanimamo. Jaz sem že hodil marsikje po svetu, pa vem, da so drugod v tem oziru boljše razmere.

Jaka. Bog te je dal — kar sveta jeza te napada. Menda pa tudi ne bo tako hudo, kakor praviš. Ti misliš, da bi zdaj, ko ste šele pravzaprav nekaj začeli, morala cela fara prileteti skupaj. -- Počakaj, dragi moj! Če ste res kaj lepega uprizorili, misliš da je bilo zastoj? Vsi tisti, ki so bili v dvorani, bodo zdaj naši glasniki in agitatorji. Glej, ti si mene danes kregal in prijemal zavoljo moje odsotnosti, drugi bodo pa druge — in če zopet priredi naše društvo kaj lepega, bo prišlo toliko ljudi, da ne boste vedeli kam z njimi.

Miha. Glej ga Jakeca — brihten si pa, in tvoje besede niso prazne. Da pa tudi moje ne bodo, mi obljubi da prideš prihodnjič čisto gotovo v našo dvorano!

Jaka. Ne samo, da bom sam prišel, še druge bom pripeljal seboj. Samo povem ti, da predolgo ne smete odlagati s prireditvijo, in pa kaj lepega naj bo — najsi bo za smeh ali za res.

Miha. Dobro! Na veselo svidenje torej! Bog Te živi!

Jaka. Z Bogom! — Pa ne zameri, da sem dozdam bil zaspan!

Za ženski svet.

Višavska:

Tvoja pesem.

Kako je vesela bila pesem,
tvoja pesem mladostnih dni!
ko ti nagelj na tvojem oknu
bila ponos sta naše vasi!

Sedaj pa — glasi se tvoja pesem,
kot žalostinka na grobeh;
v tvojem oknu cvetó pasijonke
solze igrajo v tvojih očeh.

Nikdar ne žaluj, ker zemška vigrad
ni izpolnila tvojih nad:
vse drugo mine! Traja le eno:
kar uresniči — večna pomlad!

Žena — čuvarica družinske sreče.

»Čednost v srcu, skromnost v vnanjosti, dobrota na ustih, delo v rokah — to so odličnosti žene.« — Hiša, v kateri gospodinji taka žena, je imovita, bogata, tam je sreča doma. Sreča! Kako blagoglasno izzveni ta beseda! — Toda — če se ozremo nekoliko naokrog, nas nenavadna čustva napolnijo — kajti moderni duh z vso silo izpodkopuje temelje prave sreče in s tem uničuje bogastvo naših družin . . .

Dekle, žena slovenska! Poklicana si, da kot angel varuh ščitiš svojo družino, biti ji moraš neusahljivi vir — sreče. Da to dosežeš, upoštevaj sledeče:

1. Bodi delavna in marljiva. Pridno delo je izvor vsemu dobremu in premaga vse zapreke. V delu in marljivosti je sreča, zadovoljnost in napredek. Ne pozabi pa, da je varčnost ravnotako potrebna, ker brezuspešna je delavnost, kjer se je udomačila potratnost.

2. Priuči sebe in svojo družino redoljubnosti, vsako delo se mora izvršiti natanko ob določenem času, red je prvi pogoj dobrega gospodinjstva. Snažnost bodi tvoj ponos in to zahtevaj od vseh članov družine.

3. V bridkosti ne tarnaj preveč, ampak prenašaj vse potrpežljivo. »Kogar Bog ljubi, tistega tepe.«

4. Govori zmeraj le resnico, resnica je božja hčerka, laž je pregrešna in grda. Nič ni bolj podlega in zlobnega od laži.

5. Prijazna, vljudna bodi z vsakim človekom v kolikor je prav; posebno prijaznost pa imej z domačimi ljudmi, ker z lepo besedo se več doseže, kakor s kregom in preprirom.

6. Bodi vzor bogaboječnosti svojim otrokom, vsej družini. Napeljuj jih k molitvi; pred jedjo in po jedi naj se glasno, skupno moli. Ob nedeljah in praznikih naj nikdo ne zanemarja službe božje.

7. Skrbi za svoje in za zdravje svoje družine. »Zdravje je najboljše premoženje.« Zmernost v vseh rečeh ohranja zdravje in podaljša življenje.

8. Čeprav nimaš vsega zadosti, bodi zadovoljna. Kdor je zadovoljen, tisti je tudi srečen. Naš Slomšek je zapisal: »Zadovoljnost je sreča življenja.« V sreči ne postani prevzetna, če si nesrečna, ne obupaj, sčasoma se vse na bolje obrne.

9. S časom štedi, saj čas je zlato. Kdor čas zapravlja, svoje premoženje zapravlja. Zato se ne zadržuj po nepotrebem od doma; ne opravičuj se, češ, saj ni dela doma. V gospodinjstvu ni delo nikoli popolnoma izvršeno. — Varuj se predvsem klepetulj in obrekljivk! Take naj ne bodo tvoje prijateljice. Obrekovanje je ne samo grda lastnost ampak tudi greh.

10. Beračev ne goni praznih rok od hiše. »Bogu posojuje, kdor ubogim daruje.«

11. Ljubi čednost in krepost, ljubi pravico in resnico in nikdo ne bo porušil sreče v tvoji hiši, v tvoji družini. Postavila si boš s tem spomenik, ki bo častnejše pričal o tvojem življenju, kot morda kedaj rezan kamen in zlat napis na tvojem grobu.

Najsposobnejša ženska na Danskem je gospa Nina Baug. Stara je nad 50 let in je vdova po uredniku lista »Socialdemokraten«. Od l. 1919 je članica danskega senata in je bila v novem danskem socialističnem kabinetu Stanning imenovana za ministra nauka. Njeno delo je posvečeno v prvi vrsti narodnemu gospodarstvu in vzgoji. Ima ne samo globoko in temeljito znanje, ampak tudi izreden organizatoričen talent in je zelo energična. Poleg narodno gospodarskih in vzgojnih problemov se zanima tudi za socialna vprašanja in posebno za napredek žensk. Vse ženstvo na Danskem pričakuje od svoje voditeljice in sedanjega ministra kar najuspešnejšega delovanja. — Dobro organizirano ženstvo v socialnih vprašanjih in na polju vzgoje lahko največ naredi.

Kako naj porabimo čas. Vsaka pametna mladenka porabi dobro tudi najkrajši prosti trenotek. Ko opravimo svoje delo v kuhinji, v hlevih, tedaj pa vzamimo v roke dobro knjigo ali časopis. Dobijo se dekleta, ki imajo polno izgovorov češ: »Nimam časa.« Klepetati pri sosedih ali prijateljci po več ur, o za to je dovolj časa. Druga zopet poreče: »Nimam primernih knjig!« Družbenica ali članica Dekl. zveze pa nebi imela dobrega čtiva pri hiši! Naša dolžnost je ne samo skrbeti za sebe, ampak za celo vas, da je založena s katoliškimi listi. Drage sestrice! Zavedajmo se svoje dolžnosti, rabimo svoje jezičke za dobro stvar, za agitacijo naših listov. Nekatera poreče: »Bi že naročila, a ni denarja.« Poznam hiše, ki niso naročene niti na en list, toda v gostilni jih lahko vidimo vsako nedeljo. Na drugi strani so mi znane hiše, ki so naročene na 8 listov, a zaradi tega niso nič bolj ubožne. Draga dekleta! Le ne štedimo z denarjem tam, kjer imamo dobiček. Vprašam vas, kje se pa naj kmetska dekleta izobražujemo, če ne z dobrim čitanjem? Ne mislimo si, da izobrazba ni za nas in da smo ne ustvarjene le za delo; vsakdanje delo in izobrazba, to naredi človeka popolnega. Kaj pa sedaj mladenke, ko imamo na polju veliko dela? Ali naj sedaj vržemo knjige in časnike v kot? O nikakor ne! Dobro dekle najde tudi ob času največjega dela prilike dovolj za čitanje, če ne ob delavnikih, pa vsaj v nedeljo. Poletje je tukaj! Naj prisije toplo poletno solnce v naša dekliska srca ter nam naj prinese več poguma in kreposti. Najprisrčnejše pozdrave vsem somišljenicam pošilja dopisovalka iz lükarskega kraja.

Boj za žensko volilno pravico. V Belgiji hočejo katoličani izvesti žensko volilno pravico. Socialisti in naprednjaki pa so proti temu, ker se boje — da bi žene volile katolike.

Društveni vestnik.

Cirkovce. Naša Dekliška zveza prireja redno mesečne sestanke, kjer se dekleta v lepih govorih navdušujejo za lepo krščansko življenje, za ljubezen do domače grude in hiše, do priproste kmečke noše in dela. Najbolj poučni so govori, ki jih dekleta sestavljajo same, ker so vzeti iz domačega življenja. Da so pa naši sestanki bolj živahni in udeležba tem večja, prirejamo tudi dvogovore in kratke igrice, vmes pa zapojemo kakšno narodno pesem. Dne 13. aprila je bil občni zbor in volitev novega odbora, in sicer so izvoljene: Lizika Drevenšek, predsednica, Lizika Beranič, podpredsednica, Nežika Klasinc, tajnica, Nežika Kušar, blagajničarka, Nežika Medved, Nežika Unuk, Micika Ekart, Micika Pesek, Lizika Goljat in Tilka Dolenc, odbornice. Odbornice sedaj pridno pridobivajo novih članic. Na zunaj, kakor vidite ne vzdigujemo posebnega šuma, vendar se zavedamo, da naše delo ni popolnoma prazno in brezpomembno, ampak da rodi in bode rodilo vsaj nekaj sadu. Le tako naprej dekleta!

Tajnica.

Mozirje. Naša »D. Z. se je tudi poživila pod vodstvom duh. vod. vlč. g. kaplana Avšič M. 22. januarja 1922. Pristopilo je takrat 90 članic. Začetek je bil res težaven, ker so večinoma le nove članice. V teku dveh let smo imele 17 sestankov, 10 odb. sej, 30 deklamacij, 26 govorov, 3 dvogovore. Priredile smo igre: Sv. Neža, Prisiljen stan zaničevan, Ljudmila in Najdena hči. Članice so imele te-le govore: Škodljivci našega zdravja, dekliški značaj, postrežba bolnikov, gospodinjstvo, vzgoja, alkohol in mladina. Sestanke imamo urejene po poslovniku tako, da je vsak mesec druga voditeljica in tajnica. Sestanek se otvori in zaključi s pesmico. To je naše prvo kratko poročilo. Poslej se hočemo redno oglasiti.

Poročevalka.

Mala Nedelja. Naša Dekliška zveza napreduje, če tudi bolj počasi. Sestanke imamo redno od ustanovitve l. 1921 do zdaj vsaki mesec, z mnogimi poučnimi govori, petjem in deklamacijami, ki nam blažijo srce pa nas tudi izobrazujejo, saj je ravno dandanes potrebna izobrazba vsakemu dekletu. O, da bi besede naših govornic vzbudile v srcih pogum, značajnost, odločnost. V minulem letu smo imele dvanajst sestankov, vselej s poučnim zanimivim sporedom. Ravno novega leta dan nam je prinesel veliko žalost v zvezo; kajti poslovili so se od nas priljubljeni in obče spoštovani, za vse dobro vneti ustanovitelj in voditelj naše zveze vlč. gospod kaplan Josip Kuk. Zdaj imamo novega voditelja.

V teh petih mesecih smo imele pet sestankov s šestnajstimi govori, enim dvogovorom, tremi deklamacijami in prizor »Vedeževalka«.

S pogumom in srčnostjo hočemo iti po začrtani poti naprej. Tajnica.

Najfinejšo kavo, čaj in drugo špecerijsko blago kupite najbolje v Celju na Glavnem trgu pri Jagodiču.

Dobi se tudi vsakovrstno okovje za pohištvo, orodje, posoda pocinkana in cinkova pločevina.

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8 % in **10** %

oziroma po dogovoru.

Na debelo!

D E N A R

Na drobno!

si prihranite, ako kupujete manufakturno blago v Celju, „pri Solncu“. Velikanska izbira vedno svežega vsakovrstnega oblačilnega blaga. Vsled velikega nakupa so cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ DROFENIK

Mera poštena!

Postrežba točna!

BRATA RODÉ & MARTINČIČ, CELJE

TISKARNA

KNJIGOVEZNICA, IZDELOVALNICA GUMIJASTIH STAMBILJK

se priporoča za vsa v njeno stroko spadajoča dela, koja se točno in ceno izvrše